

Bezpieczne żniwa

Warunki pracy w rolnictwie należą do najtrudniejszych, mimo iż następuje rozwój mechanizacji, chemizacji i nowoczesnej agrotechniki. Znajduje to swoje odzwierciedlenie w liczbie wypadków, które co roku ewidencjonowane są w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Rolnicy dwa razy częściej ulegają wypadkom niż ludzie pracujący w innych zawodach. Skutkiem jest zazwyczaj kalectwo a niekiedy i śmierć. **Prawie co drugi wypadek śmiertelny w trakcie prac rolniczych ma związek z eksploatacją maszyn i urządzeń.** Okres wzmożonych prac polowych z użyciem maszyn i narzędzi rolniczych, to czas, kiedy rolnicy najczęściej ulegają tragicznym wypadkom. Przyczyną większości nieszczęśliwych zdarzeń jest brak odpowiednich kwalifikacji i wiedzy o zagrożeniach, nie czytanie instrukcji obsługi zakupionej maszyny lub urządzenia, brak odpowiednich osłon, naprawa sprzętów przy włączonym napędzie oraz niewłaściwa organizacja pracy. Dodatkowo przyczyniają się pośpiech, rutyna, przemęczenie oraz warunki atmosferyczne.

Zdarzeniom wypadkowym można zapobiec poprzez właściwą organizację pracy i przestrzeganie następujących zasad:

- dbanie o ład i porządek w obejściu gospodarstwa,
- użytkowanie sprawnych maszyn i urządzeń, wyposażonych w osłony i zabezpieczenia ruchomych części, sprawny układ hamulcowy i kierowniczy oraz sygnalizację świetlną,
- wykonywanie napraw, usuwanie awarii i zanieczyszczeń po wyłączeniu silnika i WOM,
- przebywanie w bezpiecznej odległości od pracujących maszyn i urządzeń,
- prawidłowe zabezpieczenie maszyn i urządzeń podczas postoju,
- używanie maszyn wyposażonych w mocne i dobrze zamontowane drabinki oraz schodki wejściowe do kabin, przyczep i na pomosty oraz wchodzenie i schodzenie z nich twarzą zwróconą do maszyny,
- nieprzewożenie ludzi na przyczepach, błotnikach ciągników, w nieprzystosowanych do tego celu kabinach ciągników, na zaczepach, pomostach i na ładunkach,
- zabezpieczenie przewożonych ładunków objętościowych przed upadkiem i osunięciem ze środka transportu,
- stosowanie odzieży roboczej przylegającej do ciała i obuwia przylegającego do kostki na podeszwie z protektorem
- zapewnienie właściwej opieki dzieciom,
- stosowanie przerw w pracy na odpoczynek i regenerację sił,
- ograniczenie ekspozycji ciała na działanie słońca i wysokich temperatur.

Należy pamiętać, że zły stan techniczny użytkowanych maszyn i urządzeń, wykonywanie wielu różnorodnych i wyczerpujących czynności jednocześnie, spiętrzenie pracy i pośpiech, który towarzyszy ze względu na zmienne warunki pogodowe są przyczyną wielu tragicznych w skutkach wypadków.

Rolnik w trakcie wykonywania codziennych czynności przy użyciu maszyn rolniczych jest narażony m.in. na:

- przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środek transportu w ruchu
- upadek z maszyny,
- porażenia prądem elektrycznym,
- pochwycenie lub uderzenie przez ruchome części maszyn i urządzeń,
- uraz spowodowany upadkiem narzędzi, części maszyn rolniczych
- uderzenie i przygniecenie przez materiały i przedmioty transportowane mechanicznie
- okaleczenie przez mechanizmy przeniesienia napędu,
- skaleczenia, poparzenia,
- wdychanie szkodliwego pyłu rolniczego, dymu i kurzu,
- uszkodzenie słuchu.

Jedną z maszyn najczęściej eksploatowanych w sezonie letnich prac polowych jest kombajn zbożowy. **Przed żniwami warto zrobić przegląd i przygotować kombajn do sezonu.** Dobrą praktyką jest odświeżanie sobie informacji dotyczących zasad bezpiecznej pracy, których znajomość może uchronić zdrowie, a nawet życie w obliczu zagrożeń, jakie niesie za sobą obsługa kombajnu.

Po zakupie nowego kombajnu należy dokładnie zapoznać się z instrukcją obsługi.

Przed sezonem żniwnym kombajn należy dokładnie umyć, zespół młócający i czyszczący przedmuchać sprężonym powietrzem, a następnie przystąpić do przeglądu technicznego maszyny. Przegląd i konserwację można bezpiecznie wykonać wyłącznie, gdy maszyna jest wyłączona i zabezpieczona przed przypadkowym uruchomieniem lub przetoczeniem. Podczas użytkowania, ale również przy obsłudze technicznej i konserwacji kombajnu należy ściśle stosować się do zasad bezpieczeństwa i higieny pracy określonych w instrukcji oraz przestrzegać wskazań i stosować się do treści symboli i napisów ostrzegawczych umieszczonych na maszynie.

Podczas przeglądu należy sprawdzić sprawność układu kierowniczego i hamulcowego, świateł i sygnału dźwiękowego oraz stan ogumienia. Trzeba także sprawdzić szczelność przewodów olejowych i paliwowych, napięcie pasków klinowych, zacisków akumulatora i osłuchać kombajn czy pracujące elementy nie ocierają się o siebie. Każdorazowo przed uruchomieniem maszyny należy skontrolować sprawność decydujących o bezpieczeństwie obsługi elementów i podzespołów, w szczególności wszelkich pędni, przekładni kół zębatach, końcówek wałów, czopów, sprzęgieł oraz ostrych, wystających części, stan i napięcie pasów oraz łańcuchów napędowych. Źle przygotowane elementy znacznie zwiększają opory pracy agregatu i awaryjność sprzętu rolniczego, dlatego w trakcie przeglądu należy sprzęt nasmarować. Koniecznością jest nasmarowanie listwy nożowej zespołu tnącego, przegubu kulowego targańca, jak również przekładni bezstopniowej jazdy.

Po zakończeniu przeglądu należy określić zakres uszkodzeń i niezwłocznie dokonać niezbędnych napraw lub wymiany zużytych części.

W przypadku konieczności napraw lub konserwacji wykonywanych pod hederem, należy dodatkowo zabezpieczyć go mocną i stabilną podporą, najlepiej drewnianym klockiem. Nieprzestrzeganie tej zasady może skończyć się poważnym wypadkiem.

Regulowanie zaworów bezpieczeństwa układów hydraulicznych może odbywać się tylko w uprawnionych zakładach specjalistycznych. Jeśli zachodzi konieczność wymiany elementów instalacji elektrycznej, takich jak żarówki, czy bezpieczniki, należy pamiętać, że muszą one być zgodne z zaleceniami instrukcji obsługi danego kombajnu. Szczególnej ostrożności wymaga wymiana, naprawa i ostrzenie elementów tnących, a nawet zdejmowanie i zakładanie osłon. Czynności te należy wykonywać bez pośpiechu. Urządzeniami ochronnymi maszyn są osłony z blachy stalowej, tworzywa czy siatki metalowej, ograniczające kontakt z niebezpiecznymi częściami.

Osłonięte powinny być przede wszystkim elementy napędowe – koła i pasy, przekładnie zębate, łańcuchy, wały napędowe, przeguby i końcówki wałów, części ostre i wystające poza obrys maszyny, noże i bijaki rozdrabniaczy nasion, elementy tnące. W kombajnie wszystkie oryginalne osłony zabezpieczające muszą być prawidłowo zamontowane, a uszkodzone należy zastąpić nowymi.

Bezpieczny kombajn zbożowy powinien być wyposażony w:

- kabinę lub podest zadaszony i zabezpieczony barierką,
- żółte migające światło, tzw. „kogut”,
- oznakowanie dla pojazdów wolnobieżnych lub trójkąt ostrzegawczy z tyłu maszyny,
- dwie gaśnice (których sprawność należy sprawdzać co 2 lata):
  - do gaszenia silnika i instalacji elektrycznych – proszkowa,
  - do gaszenia pozostałych części kombajnu – proszkowa lub pianowa,
- apteczkę pierwszej pomocy.

Gaśnice powinny znajdować w miejscu łatwo dostępnym, nie wolno na nich wieszać odzieży i innych przedmiotów mogących utrudnić ich natychmiastowe użycie.

Dodatkowo, bezpieczeństwo użytkowania kombajnów zbożowych wymaga, aby:

- maszyn używać wyłącznie zgodnie z przeznaczeniem;
- przed każdym uruchomieniem kombajnu upewnić się, czy w polu działania jego mechanizmów nie znajdują się ludzie, a osoby pracujące w pobliżu ostrzec sygnałem dźwiękowym;
- pomost i drabinkę wiodącą na pomost systematycznie oczyszczać, aby zapobiec poślizgnięciom i upadkom;
- na pomoście (w kabinie) kombajnu nie przebywały żadne osoby poza operatorem;
- wszystkie regulacje i czynności obsługowe, których nie można wykonać z pomostu operatora, wykonywać przy wyłączonym silniku kombajnu;
- codziennie sprawdzać i usuwać przecieki paliwa;
- kolektory wydechowe silnika, sita, przetrząsacze i elementy instalacji elektrycznej często oczyszczać z plew, kurzu, słomy;
- przewody instalacji elektrycznej leżące w pobliżu ruchomych części często sprawdzać i w razie potrzeby zabezpieczyć przed ocieraniem i uszkodzeniem;
- przed wyjazdem na drogi publiczne zespół żniwny (heder) zdemontować i przewozić na wózku transportowym;
- podczas przejazdów po drogach publicznych bezwzględnie przestrzegać przepisów o ruchu drogowym;
- nie spożywać alkoholu i nie palić tytoniu w czasie pracy kombajnem;
- przygotować pole do pracy kombajnu – oznaczyć przeszkody (kamienie, studzienki, miejsca podmokłe itp.).

Zabroniona jest praca kombajnem na pochyłościach o spadku przekraczającym 10°!

Kombajny zbożowe posiadają złożoną konstrukcję i wymagają od operatora szczególnego przestrzegania zasad bezpiecznej pracy. Obsługujący kombajn musi mieć uprawnienia do kierowania pojazdem (prawo jazdy kat. B lub T) oraz uprawnienia do kierowania kombajnem zbożowym.

Nie wolno zezwalać na obsługiwanie sprzętu rolniczego osobom niesprawnym lub niedoświadczonym, oraz dzieciom!

Ze względów bezpieczeństwa i ochrony zdrowia do pracy z kombajnem bez kabiny zaleca się stosowanie ochronników słuchu oraz masek przeciwpyłowych. Narażenie na pracę w dużym stężeniu pyłu zbożowego, może być przyczyną astmy, choroby zwanej „płucem rolnika”, gorączki zbożowej, chronicznego zapalenia oskrzeli, uczuleniowych podrażnień oczu i nosa. A długotrwałe przebywanie w hałasie może nieodwracalnie uszkodzić słuch.

Początek lata to najlepszy czas, aby zrobić przegląd stanu maszyn oraz przygotować je do sezonu. Dobrą praktyką jest codzienne planowanie i organizacja pracy. W ten sposób można zapobiec wielu wypadkom, których podłożem jest pośpiech i rutyna, a także stres związany z nawarstwianiem się zadań do wykonania i zmęczenie pracą w ciężkich warunkach w upalne dni.

PAMIĘTAJ!!!!

Pracując rozważnie, przestrzegając zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, chronisz swoje życie i zdrowie.

Jeżeli jednak do wypadku w gospodarstwie dojdzie, pamiętajcie, aby zdarzenie to niezwłocznie po jego zaistnieniu, zgłosić do Placówki Terenowej KRUS, ponieważ zwłoka w zgłoszeniu wypadku może mieć wpływ na ustalenie jego okoliczności i przyczyny.

Zgłoszenia wypadku może dokonać poszkodowany lub inna osoba, w najbliższej Placówce Terenowej KRUS lub za pośrednictwem poczty, telefonicznie albo drogą elektroniczną.

**Placówka Terenowa KRUS w Ostrołęce
ul. dr A. Kuklińskiego 3
07-410 Ostrołęka
Tel. 29 760-03-92, 29 760-74-17**